ՀԿԴ/0029/02/23
ԿԴ1/1520/02/19

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

Ո Ր Ո Շ Ո Ւ Մ

ԵՆԹԱԿԱՅՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՎԵՃԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

13 փետրվարի 2023 թվական ք. Երևան

ուսումնասիրելով ըստ հայցի՝ ՀՀ ոստիկանությունն ընդդեմ Վիգեն Գրիգորյանի՝ գումարի բռնագանձման պահանջի մասին թիվ ՀԿԴ/0029/02/23 (ԿԴ1/1520/02/19) քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու վերաբերյալ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2023 թվականի փետրվարի 2-ի որոշումը,

Պ Ա Ր Զ Ե Ց Ի

<u>Գործի դատավարական նախապատմությունը</u>.

1. ՀՀ ոստիկանությունը 2019 թվականի մայիսի 2-ին հայց է ներկայացրել Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան ընդդեմ Վիգեն Գրիգորյանի՝ գումարի բռնագանձման պահանջի մասին:

2. Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2019 թվականի մայիսի 10-ի որոշմամբ հայցն ընդունվել է վարույթ:

2021 թվականի դեկտեմբերի 10-ին քաղաքացիական գործը մակագրվել է նույն դատարանի այլ դատավորի և 2022 թվականի հունվարի 7-ի որոշմամբ ընդունվել վարույթ:

3. Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ 2022 թվականի դեկտեմբերի 13-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործը հանձնվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը:

4. 2023 թվականի հունվարի 27-ին թիվ ԿԴ1/1520/02/19 քաղաքացիական գործը ստացվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանում, որին շնորհվել է ՀԿԴ/0029/02/23 համարը:

Հակակոռուպցիոն դատարանի՝ 2023 թվականի փետրվարի 2-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործի ենթակայությունը որոշելու նպատակով այն ուղարկվել է ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի նախագահին:

5. Գործը ՀՀ Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 2023 թվականի փետրվարի 6-ին:

<u>Ենթակայության վերաբերյալ վեճի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող փաստական հանգամանքները.</u>

6. Հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 20-րդ հոդվածին, 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 20-րդ, 22-րդ, 23-րդ և 24-րդ մասերին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 25-րդ հոդվածի 3.1-րդ մասին, 41-րդ հոդվածի 1-ին մասին՝ Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի դեկտեմբերի 13-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործն ըստ ենթակայության ուղարկել է Հակակոռուպցիոն դատարան՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ. *«(…) ՀՀ ոստիկանության կողմից ներկայացվել է գումարի բռնագանձման հայցապահանջ, որի շրջանակներում Դատարանի կողմից իրականացվել է քաղաքացիական գործը դատաքննության նախապատրաստելուն ուղղված գործողություններ և Դատարանի կողմից դեռևս չի կայացվել նախնական դատական նիստն ավարտելու, միևնույն ժամանակ գործը դատաքննության նշանակելու վերաբերյալ որոշում, ուստի Դատարանը գտնում է, որ սույն գործը ենթակա է քննության ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի կողմից և այն պետք է հանձնել ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը»*[1]:

[1] Տե՛ս քաղաքացիական գործը, հատոր 2, թերթեր 50-51:

7. Հղում կատարելով «ՀՀ դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետին, 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին՝ Հակակոռուպցիոն դատարանը 2023 թվականի փետրվարի 2-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա չէ Հակակոռուպցիոն դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է Վճռաբեկ դատարանի նախագահին՝ նշելով հետևյալը. *«(…) Օրենսդիրը, ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին օժտելով մասնագիտացված դատարանի կարգավիճակով, նախատեսել է այն քաղաքացիաիրավական վեճերի շրջանակը, որոնց քննությունը և լուծումը կարող են իրականացվել միայն այս դատարանի կողմից: Որպես այդպիսին դիտարկվել են դատախազի կողմից հարուցված պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը:*

(…) [Պ]ետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով հայցի առարկան պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության պահանջն է, իսկ օբյեկտը՝ պահանջի հիմքում ընկած պետության գույքային և ոչ գույքային շահը: (…) [Թ]ևև պետության շահերի պաշտպանության հայց ներկայացնելու իրավասություն ունեն բացառապես պետական մարմինները, սակայն Հակակոռուպցիոն դատարան նման հայց ներկայացնելու լիազորություն օրենսդրի կողմից վերապահվել է միայն Դատախազին:

(…) Դատարանը գտնում է, որ բացակայել է թիվ ԿԴ1/1520/02/19 գործը ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին հանձնելու ենթակայության նախապայմանը, քանի որ գործով ներկայացված չէ դատախազի կողմից հարուցված պետության գույքային շահի պաշտպանության վերաբերյալ հայց»[2]:

<u>Վճռաբեկ դատարանի նախագահի պատճառաբանությունները և եզրահանգումը</u>.

8. Սույն գործով Վճռաբեկ դատարանի նախագահի առջև բարձրացված իրավական հարցը հետևյալն է. *հիմնավո՞ր է արդյոք ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն*

[2] Տե՛ս քաղաքացիական գործը, հատոր 2, թերթեր 60-63:

այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0029/02/23 (ԿԴ1/1520/02/19) քաղաքացիական գործն ըստ հայցի՝ ՀՀ ոստիկանության ընդդեմ Վիգեն Գրիգորյանի՝ գումարի բռնագանձման պահանջի մասին, ենթակա չէ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին:

9. «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ *«Մասնագիտացված դատարաններն են՝ (…) հակակոռուպցիոն դատարանը»:*

2021 թվականի ապրիլի 14-ին լրացված և մինչև 2023 թվականի հունվարի 7-ը գործող խմբագրությամբ «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ *«Հակակոռուպցիոն դատարանին են ենթակա (…) քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը (…)»:*

2022 թվականի դեկտեմբերի 23-ին ընդունված և 2023 թվականի հունվարի 7-ին ուժի մեջ մտած՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-575-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 5-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասը լրացվել է և գործում է հետևյալ խմբագրությամբ. *«Հակակոռուպցիոն դատարանին են ենթակա (…) դատախազի կողմից հարուցված՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը (…)»:*

10. Սույն որոշման նախորդ կետում վկայակոչված իրավական նորմերի վերլուծությունից հետևում է, որ հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա քաղաքացիական գործերն են՝ քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը: Նշվածը հիմք է տալիս փաստելու, որ օրենսդիրը հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայությանն է վերապահել

ոչ թե այն գործերը, որոնք **առնչվում են պետության գույքային և ոչ գույքային շահերին**, այլ այն հայցերով գործերը, որոնք **ուղղված են այդ շահերի պաշտպանությանը:** Այսինքն՝ հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայական իրավազորությունը սահմանափակված է **պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերի** քննությամբ: Հարկ է նաև նշել, որ այս մոտեցումը բխում է 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի ընդունման հիմնավորումներից, համաձայն որոնց, օրենսդիրը հակակոռուպցիոն դատարանին օժտել է մասնագիտացված դատարանի կարգավիճակով և ըստ այդմ՝ նախատեսել այդ դատարանի քննությանը ենթակա քաղաքացիաիրավական վեճերի սահմանափակ շրջանակ[3]:

Բացի այդ, նույն օրենքի հիմնավորումներից հետևում է, որ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի քաղաքացիական մասնագիտացմամբ դատավորների թվակազմը սահմանելիս (5 դատավոր), հիմք են ընդունվել ՀՀ գլխավոր դատախազության ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման գործերով վարչության կողմից կատարված ուսումնասիրությունների և դատախազների կողմից դատարաններ ներկայացված՝ պետական շահերի պաշտպանության հայցերի վերաբերյալ վիճակագրական տվյալները: Նշվածը հիմք է տալիս հետևություն անելու, որ **դեռևս 2021 թվականի ապրիլի 14-ի թիվ ՀՕ-331-Ն օրենքով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասում կատարված լրացմամբ և հակակոռուպցիոն դատարանի ստեղծմամբ օրենսդրի նպատակն է եղել այդ դատարանի ենթակայությանը վերապահել պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերի քննությունը, որոնք ներկայացվել են ՀՀ դատախազության կողմից**[4]:

Վերոգրյալի մասին է վկայում նաև այն, որ 2022 թվականի դեկտեմբերի 23-ին ընդունված և 2023 թվականի հունվարի 7-ին ուժի մեջ մտած՝ ««Հայաստանի

---

[3] Տե՛ս 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի նախագծի հիմնավորումները՝ ՀՀ Ազգային ժողովի պաշտոնական կայքէջում հետևյալ հղմամբ՝ http://www.parliament.am/draftreading_docs7/K-785_DR2.pdf

[4] Տե՛ս նույն տեղում:

Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-575-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքով օրենսդիրը, վերը նշված տրամաբանությանը համապատասխան, հստակեցրել է հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա քաղաքացիական գործերի շրջանակը՝ սահմանելով, որ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին ենթակա են ոչ թե քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված բոլոր հայցերով, այլ **բացառապես ՀՀ դատախազության կողմից հարուցված՝** քաղաքացիական դատավարության կարգով պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերով և «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» ՀՀ օրենքի հիման վրա գույքի բռնագանձման հայցերով հարուցված քաղաքացիական գործերը: Այսինքն՝ հակակոռուպցիոն դատարանի ենթակայական իրավազորությունը սահմանափակված է միայն **դատախազի կողմից հարուցված պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանությանն ուղղված հայցերի** քննությամբ:

11. Սույն քաղաքացիական գործի նյութերի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ.

- ՀՀ ոստիկանությունը հայց է ներկայացրել Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան ընդդեմ Վիգեն Գրիգորյանի՝ գումարի բռնագանձման պահանջի մասին[5],

- հղում կատարելով «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 20-րդ հոդվածին, 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 2021 թվականի ապրիլի 14-ին ընդունված՝ ««Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» թիվ ՀՕ-331-Ն ՀՀ սահմանադրական օրենքի 19-րդ հոդվածի 20-րդ, 22-րդ, 23-րդ և 24-րդ մասերին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 18-րդ հոդվածի 1-ին մասին, 25-րդ հոդվածի 3.1-րդ մասին, 41-րդ հոդվածի 1-ին մասին՝ Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 2022 թվականի դեկտեմբերի 13-ի որոշմամբ քաղաքացիական գործն ըստ ենթակայության ուղարկել է Հակակոռուպցիոն դատարան՝ այն պատճառաբանությամբ, որ սույն գործով հարուցված հայցը վերաբերում է պետության

[5] Տե՛ս սույն որոշման 1-ին կետը:

գույքային շահին, ուստի նշված քաղաքացիական գործը պետք է հանձնել Հակակոռուպցիոն դատարանի քննությանը[6],

- հղում կատարելով «ՀՀ դատական օրենսգիրք» ՀՀ սահմանադրական օրենքի 2-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, 24-րդ հոդվածի 3-րդ մասին, ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասին՝ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանը 2023 թվականի փետրվարի 2-ի որոշմամբ գտել է, որ սույն գործը ենթակա չէ Հակակոռուպցիոն դատարանին և այդ առնչությամբ դիմել է Վճռաբեկ դատարանի նախագահին՝ նշելով, որ Հակակառուպցիոն դատարանին են ենթակա բացառապես դատախազի կողմից հարուցված պետության գույքային և ոչ գույքային շահերի պաշտպանության հայցերը[7]:

12. Նախորդ կետում մեջբերված փաստական հանգամանքները գնահատելով սույն որոշման 9-10-րդ կետերում վկայակոչված իրավադրույթների և արտահայտված իրավական դիրքորոշումների լույսի ներքո, հարկ է փաստել, որ սույն գործով Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան հայց է ներկայացվել ՀՀ ոստիկանության, և ոչ թե ՀՀ դատախազության կողմից:

Այսինքն՝ տվյալ դեպքում ապահովված չէ օրենսդրի կողմից սահմանած՝ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի կողմից գործերի քննության անհրաժեշտ նախապայմանը:

13. Վերը շարադրվածը հիմք է տալիս փաստելու, որ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանի հետևությունն այն մասին, որ թիվ ՀԿԴ/0029/02/23 (ԿԴ1/1520/02/19) քաղաքացիական գործն ըստ հայցի՝ ՀՀ ոստիկանության ընդդեմ Վիգեն Գրիգորյանի՝ գումարի բռնագանձման պահանջի մասին, ենթակա չէ ՀՀ հակակոռուպցիոն դատարանին, հիմնավոր է:

14. Վերոգրյալի հիման վրա, գտնում եմ, որ ՀՀ ոստիկանության հայցադիմումի հիման վրա հարուցված թիվ ՀԿԴ/0029/02/23 (ԿԴ1/1520/02/19) քաղաքացիական գործը ենթակա է Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

Հիմք ընդունելով վերոշարադրյալը և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածով՝

---

[6] Տե՛ս սույն որոշման 6-րդ կետը:
[7] Տե՛ս սույն որոշման 7-րդ կետը:

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի

թիվ ՀԿԴ/0029/02/23 (ԿԴ1/1520/02/19) քաղաքացիական գործն ըստ հայցի՝ ՀՀ ոստիկանության ընդդեմ Վիգեն Գրիգորյանի՝ գումարի բռնագանձման պահանջի մասին, ենթակա է Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

ԼԻԼԻԹ ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ